

*

Међународна федерација друштва за класичне науке (Fédération Internationale des Associations d'Etudes classiques — FIEC) organizovala je Peti meђunarodni kongres za klasične nauke u Bonu (Zapadna Nemačka) od 1.—6. septembra 1969. godine. Ovom naučnom skupu, koji se redovno održava svake pete godine, prethodili su dosada kongresi u Parizu (1949), Kopenhagenu (1954), Londonu (1959) i Filadelfiji (САД, 1964). Prvi kongres, održan odmah после оснивања Федерације под покровитељством Унескоа, требало је да представља не само први састанак класичара из целог света, него и да нагласи значај и улогу проучавања античких тема у том тешком послератном времену. Да неких двестапедесетак учесника овог париског скупа у потпуности испуни тај крупан задатак свакако би било претерано очекивати. У сваком случају, редовно одржавани конгреси почели су да прикупљају све више учесника из разних делова света, укључујући ту и афричке, азијске, јужноамеричке и друге удаљене земље. Међутим, претежни улогу још увек имају представници земаља из западне Европе, а у новије време и из Сједињених америчких држава. Да један овакав чисто научни подухват није у потпуности лишен политичких импликација, било је очигледно на завршној, пленарној седници овогодишњег бонског скупа на којој је дошло до неспоразума око акција које је Федерација, као хуманистичко међународно удружење *par excellence*, дужно да предузме у случају политичке дискриминације према појединим научницима од стране владе њихове сопствене земље. Неспоразум се претворио чак у сукоб нарочито између млађих учесника и званичних чланова интернационалног и националног западнемачког комитета Федерације. Предложена је резолуција да Конгрес „жали што неки научници нису могли учествовати због дипломатских или административних препрека и да позива све владе да убудуће омогуће сусрете међу научницима без обзира на политичке прилике”. Ипак су се размимоилажења учесника Конгреса показала као одвише велика да би ова резолуција могла бити прихваћена. Пленарна седница се завршила обавештењем да је Председништво Федерације прихватило позив Турске да своју следећу седницу одржи 1972. године у Смирни и позив Шпаније да Шести међународни конгрес за класичне науке организује 1974. године у Мадриду.

Ако се изузму ови завршни неспоразуми, цео конгрес је протекао у миру и реду, и као што се могло и очекивати, у доброј организацији. С обзиром да је број учесника поприлично премашао хиљаду, то свакако није био лак задатак чак ни за такав универзитетски и административни центар какав је Бон. Иако је домаћин скупа требало да буде Бонски универзитет, услед поправки и реконструкција зграде универзитета, у којој су некада студирали не само Хајнрих Хајне и Карл Маркс него и бројни немачки принчеви, предавања и конгресни састанци одржавани су у концертним дворанама дивног здања на самој обали Рајне, које је Бетовенов родни град подигао у част свог славног грађанина.

Конгрес је радио у једанаест секција, с којима су упоредо одржавана и појединачна предавања. Цео скуп је био посвећен изучавању проблема интерпретације у класичним наукама. За уводно, или оквирно, излагање био је задужен проф. Х. Јонас. Проблем интерпретације био је испитиван на прилично уситњеним темама из више области, што такође важи и за петнаестак одржаних појединачних предавања. Рад секција био је овако распоређен: 1. Улога лингвистике у интерпретацији текста; 2. Улога текстуалне критике у интерпретацији античких текстова; 3. Улога стилистике у интерпретацији; 4. Привредна и политичка интерпретација хеленске историје V века; 5. Интерпретација археолошких споменика с обзиром на контекст; 6. Просопографска интерпретација римске историје; 7. Реконструкција и интерпретација фрагмената; 8. Историјска критика и археолошки налази; 9. Филолошка и философска интерпретација; 10. Интерпретација и историја идеја; 11. Проблеми анализе текста помоћу електронских машина.

И поред овако обимног програма који је, с дискусијом поводом саопштења у секцијама и после појединачних предавања, трајао по цело пре подне и цело поподне, предвиђено је још доста стручних разговора, друштвених сусрета, пријема и излета. Тако је одржан *Colloquium didacticum* и Дискусија о проблемима школовања наставника класичних језика, затим неколико саопштења о најновијим налазима (*Papyrologica, Archaeologica*). У Музеју рајнске области приређена је поводом конгреса врло информативна изложба античког инвентара којим располаже бонски музеј, а учесницима конгреса је поред тумача изложбе обезбеђен и репрезентативан каталог. Највећа бонска универзитетска књижара се такође побринула за изложбу и каталог најновијих књига и других стручних публикација које су се појавиле после прошлог међународног конгреса у Филаделфији. Поред неколико пријема, за учеснике конгреса Бонско позориште приредило је свечану представу Глукове опере „Алкестида”, а једно поподне је било посвећено излету бродом по Рајни. Затим, неколицину учесника примио је и Г. Хајнеман, који је, према саопштењу Председништва Федерације, досада био први шеф државе који је примио учеснике конгреса класичара. С обзиром да је сав овај обиман програм био распоређен

на само пет дана*), можда је и природно што се у научном и методолошком погледу не могу очекивати крупнији резултати састанка. Бројна саопштења пружала су могућност нарочито млађим учесницима да виде познате стручњаке. То није увек било могуће у личном контакту, а уствари је један од најинтересантнијих, па и најплоднијих доживљаја са оваквог скупа. Уситњене и често доста специјалне теме саопштења показују огромну разумењеност класичних наука, а и опомињу на сталну потребу испитивања и дефинисања предмета и метода класичних наука. Филолошка страна изучавања је у сваком случају односила превагу над осталима. После овог конгреса је јасно, нпр., да класичне науке данас треба да покажу више бриге, и разумевања, за модерна лингвистичка струјања, иначе ће неминовно доћи до подвојености и ту као што философска и филолошка изучавања античке философије још увек представљају различита поља истраживања. Пре Бонског конгреса за класичне науке у Кроненбургу је од 25.—30. августа одржан философски скуп за тридесетак позваних учесника, посвећен Хераклиту, Платону (*Хармид*) и Епикуру (*Посланица Херодојду*). Према приватном саопштењу неких учесника овог семинара, ни тај скуп се не би могао похвалити особитим успехом. Све то можда показује да су класичне студије у извесном застоју, и поред, а можда и услед, огромне издавачке делатности из тих области, чији су продукти све теже доступни нарочито у мањим центрима. Стога је доста тешко објаснити скоро потпуно одсуство југословенских класичара, као и библиографских информација о класичним наукама у нашој земљи, које би, и по обиму и по значењу, имале „су чим изић пред Милоша”. Кад би само било нешто више сарадње међу стручњацима наших различитих крајева и различитих — генерација. Изолованост је последњи луксуз који ми данас себи смемо дозволити.

Ксенија Мариџки—Гађански, Нови Сад.

*) Шестог дана је, по завршетку Конгреса, учесницима било омогућено да, према сопственом избору, посете Келн, Трир или Лијеж, где се налази Laboratoire d'analyse statistique des langues Vanciennes.